

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно участието на Общността в съвместна научноизследователска и развойна програма за Балтийско море (BONUS-169), предприета от няколко държави-членки“

COM(2009) 610 окончателен — 2009/0169 (COD)

(2011/C 18/20)

Главен докладчик: **г-н RETUREAU**

На 12 ноември 2009 г., в съответствие с член 169 и член 172, алинея втора от Договора за създаване на Европейската общност, Съветът реши да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно участието на Общността в съвместна научноизследователска и развойна програма за Балтийско море (BONUS-169), предприета от няколко държави-членки“

COM(2009) 610 окончателен — 2009/0169 (COD).

На 15 декември 2009 г. Бюрото на Комитета възложи на специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“ да подготви работата на Комитета по този въпрос.

Предвид неотложното естество на работата, въз основа на член 57 от Правилника за дейността на 462-ата си пленарна сесия, проведена на 28 и 29 април 2010 г. (заседание от 29 април), Европейският икономически и социален комитет реши да определи г-н Retureau за главен докладчик и прие настоящото становище със 140 гласа „за“, 4 гласа „против“ и 3 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Балтийско море е регион, в който са съсредоточени големи предизвикателства: то е засегнато от затоплянето на климата и замърсяването, дължащо се на дейността на човека и е същевременно район на икономическа и социална дейност със стратегическо значение поради естеството и броя на свързаните с нея работни места. Опазването му е от изключително важно значение за сегашното и бъдещите поколения и управлението му трябва да се осъществява съгласувано с всички държави и народи, населяващи бреговете му.

1.2 Не се уточнява, обаче, дали националните и европейските социални партньори от тези сектори ще бъдат включени в процедурите на консултация, които ще бъдат проведени от консорциума Bonus. Комитетът настоява това да бъде ясно потвърдено.

1.3 Системата за управление на тези платформи за консултация и Форумът за секторни изследвания трябва да включват участниците от гражданското общество и по-специално съответните европейски и национални социални партньори, а проектите по НИРД от програмата Bonus-169, по които ще работят научни работници в социалната област, трябва да включват изследвания, отразяващи вижданията на участниците в процесите на управление на работните места и уменията в секторите, обхванати от програмата.

1.4 ОВУР (оценките на въздействието върху устойчивото развитие) биха могли да бъдат полезен и ефикасен инструмент, спомагащ за вземането на решение относно подбора и изпълнението на проекти за НИРД в рамките на програмата BONUS-169, които да отчетат трите измерения на устойчивото развитие и да включват представителен подбор участници от

гражданското общество в съответствие с предизвикателствата, свързани с тези три измерения.

1.5 Въпреки това, за съжаление, следва да се отбележи, че оценката на въздействието, осъществена в рамките на програмата Bonus-169, не отчита в достатъчна степен социалното измерение и заетостта, още повече че представители на гражданското общество (и по-специално синдикатите и европейските социални партньори) не участваха в изготвянето на програмата.

1.6 Участието на представителите на гражданското общество може да бъде организирано посредством най-малко два вида дейности:

а) подобряване на събирането и разпространяването на информацията, обработката на изразените позиции на участниците от гражданското общество от съответните страни, участващи в програмата Bonus-169, и на механизмите за обратна връзка; за тази цел трябва да се осигури прозрачност във връзка с признаването и използването на приноса на всички заинтересовани участници от гражданското общество, включително европейските социални партньори, и да се предвиди съответната обратна връзка;

б) съдържанието на повдигнатите от всички заинтересовани участници от гражданското общество, включително европейските социални партньори, да се включи в дискусиите и анализите; предизвикателството се състои в това да се предложи процес, който да окаже осезаемо въздействие върху разработването и осъществяването на програмата Bonus-169, като се отчетат трите измерения на устойчивото развитие (екологично, социално и икономическо).

1.7 Комитетът отново изразява своята подкрепа за програмата и за нейния механизъм на финансиране, който цели да осигури нови средства на Bonus-169, а не само да разпредели вече наличните, освен по отношение на изследователски инструменти, които са особено подходящи за поставените цели и ще бъдат предоставени изцяло на разположение за определен срок и въз основа на ограничен бюджет.

1.8 Провеждането на научноизследователска дейност в Балтийско море се оправдава поради факта, че на него имат излаз значителен брой държави-членки, засегнати от силното замърсяване, натрупано през индустриалната епоха, което продължава и в наши дни и превръща Балтийско море в едно от най-замърсените големи водни пространства в света, до степен в която редица промишлени и занаятчийски дейности се поставят под въпрос, предвид факта, че основната част от населението и дейностите са съсредоточени в крайбрежната ивица. Според Комитета всички засегнати държави, при необходимост и Руската федерация, следва да участват в изследванията и да дадат своя принос в зависимост от възможностите си, като се отчита реалната ситуация по отношение на слабо населените страни и трети държави.

2. Предложения на Комисията

2.1 Седмата рамкова програма на Европейската общност за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности от 20 декември 2006 г. определя регионалните насоки за периода 2007-2013 г., като ги съсредоточава в четири основни вида дейности: „сътрудничество“, „идеи“, „хора“ и „капацитет“.

2.2 Решението на Европейския парламент и на Съвета от 29 октомври 2009 г. относно участието на Общността в съвместна програма за научни изследвания и развитие на Балтийско море (Bonus-169), изпълнявана от няколко европейски държави, прилага тази рамка към проблематиката, свързана с Балтийско море и определя целите и подробностите, свързани с финансирането на изпълнението на проекта.

2.3 За постигане на целите на BONUS-169 тя ще бъде осъществена на два ясно обособени етапа:

- а) първоначален стратегически етап с времетраене две години, през който ще бъдат създадени подходящи форуми за консултации с оглед активно участие на заинтересованите страни, ще бъде подготвен стратегически план за научни изследвания и ще бъдат разработени и разширени строги правила и ред за изпълнение;
- б) етап на изпълнение с времетраене минимум 5 години, през който ще бъдат публикувани най-малко три съвместни покани за представяне на предложения с оглед финансиране на проекти със стратегическа насоченост по Bonus-169, отнасящи се конкретно до целите на инициативата.

2.4 Темите следва да бъдат заимствани от стратегическия план за научни изследвания по Bonus-169, да са съобразени в максималната възможна степен с установената пътна карта и да

обхващат научни изследвания, технологично развитие и дейности за обучение и/или разпространение на информация.

2.5 Една от първите фази на проекта Bonus-169 се състои в провеждането на широки консултации с обществеността. На проекта беше посветена страница в Интернет, бяха извършени оценки на въздействието, бяха проведени консултации с НПО. Тези консултации бяха необходими и трябва да продължат по време на изпълнението на проектите. Горепосочените участници от гражданското общество трябва да участват в контрола на управлението на средствата и в развитието на жизнения цикъл на проектите, за да могат те наистина да се изпълняват с цел да „се инвестира повече и по-добре в научни знания с оглед на растеж и заетост“⁽¹⁾, съгласно преразгледаната Лисабонска стратегия. В член 5 на решението на Европейския парламент и на Съвета от 29 октомври 2009 г. се уточнява, че Bonus EEIG, на която е възложено управлението на Bonus-169, трябва да се отчита пред Комисията от името на Общността. Съгласно член 13 Комисията съобщава на Парламента и Съвета заключенията от оценката на дейностите, предприети в рамките на BONUS-169. Следователно ЕИСК разполага само със средство за контрол a posteriori и няма възможност да изразява становища по осъществяването на проектите по BONUS-169.

2.6 Целите на Bonus-169 са определени в Приложение 1, параграф 1 от Решението. Въпреки че в буква „г“ се припомня необходимостта да „се изграждат подходящи форуми за консултации със заинтересованите страни, включително с представители на всички сектори с отношение към въпроса“, няма цел, която да припомня социално-икономическите цели на проекта, нито неговото значение за развитието на заетостта в района около Балтийско море.

2.7 Приложение 2 е от първостепенно значение, тъй като в него се определят ръководните органи на проекта Bonus-169. С параграф 4 се създава консултативен съвет, съставен от учени с международна известност, представители на съответните заинтересовани страни и гражданското общество с интереси в тези сектори. Именно в тези рамки представителите на работниците и работодателите, НПО и сдружения ще имат право на наблюдение, контрол и предложения във връзка с Bonus-169.

2.8 Става въпрос за дългосрочна програма, чийто срок може да бъде и срокът за осъществяване на съвместни дейности.

2.9 В дванадесетото съображение на Решението се посочва, че инициативата Bonus-169 „има пресечни точки с множество свързани научноизследователски програми на Общността за широка гама от човешки дейности, оказващи акумулиращи се въздействия върху екосистемата – като например рибарство, аквакултури, земеделие, инфраструктура, транспорт, обучение и мобилност на изследователите, както и социално-икономически проблеми.“

2.10 Организирането на програмата на два етапа трябва да позволи „да се гарантира ефективното използване и внедряване на резултатите в политиката и в споразумения за управление на ресурси в широка гама от икономически сектори“.

(1) COM(2009) 610 окончателен, т.1.4.

2.11 Аналогично, при оценката на въздействието се споменават икономическото и социалното въздействие в оценката на евентуалните икономически, екологични и социални последици (параграф 5, който е обаче твърде общ по отношение на социалните и екологичните аспекти). Някои варианти позволяват „подпомагане на други икономически сектори като морски инфраструктури, мини, съоръжения за вятърна енергия, транспорт, рибарство, нефтени, газови или телекомуникационни предприятия да възприемат поведение, което да е съобразено в по-голяма степен с опазването на околната среда и на тяхната екосистема.“ Този анализ е напълно недостатъчен (недостатъчно развит), но ясно посочва общата насока, на която ще се основава стратегическият етап на програмата.

2.12 Трите проекта, които ще бъдат подбрани и осъществени от Bonus EEIG трябва непременно да отчитат предизвикателствата от значение за социалния и човешкия фактор, свързани с изменението на климата, за крайбрежните зони на Балтийско море. Изменението на климата може да доведе до движения на населението, които ще имат социални последици и отражения върху заетостта, които е целесъобразно да се прогнозира, както припомня становището по собствена инициатива на ЕИСК относно „Устойчивото развитие на крайбрежните зони“ от 13 октомври 2009 г. Съществува опасност трудовото законодателство в някои сектори като рибарството и морския транспорт да претърпи неблагоприятно развитие. Европейската комисия трябва да отчете тези фактори и в оценката и насоката на проектите да се предвиди обучение и преквалификация с помощта на участниците от гражданското общество и ЕИСК.

2.13 ЕС ще работи пряко с Bonus EEIG – мрежата от балтийски организации за финансиране на науката със седалище в Хелзинки, Финландия, която представлява специална структура за изпълнение на Bonus-169 и ще отговаря за разпределянето, администрирането, наблюдението и докладването относно използването на вноската на Общността и на паричните вноски на държавите-членки.

2.14 Bonus-169 се управлява от Bonus EEIG чрез нейния секретариат. Bonus EEIG трябва да изгради следните структури за целите на програмата: ръководен комитет, секретариат, консултативен съвет, форум за отраслови изследвания и форум на координаторите на проекти.

2.14.1 Консултативният съвет подпомага ръководния комитет и секретариата. Той се състои от учени с международна известност, представители на съответните заинтересовани страни, по-специално от секторите на туризма, възобновяемите енергийни източници, рибарството и аквакултурите, морския транспорт, биотехнологиите, доставчиците на технологии, индустриалните и обществените организации с интереси в тези сектори, други обединени балтийски научноизследователски програми, както и представители на други европейски морски региони.

2.14.2 Той предоставя съвети, насоки и препоръки по научни и политически въпроси във връзка с Bonus-169. Това включва съвети относно целите, приоритетите и направлението на BONUS-169, начини за подобряване на научноизследователските резултати от Bonus-169, по-специално по отношение на тяхното представяне и качество, изграждане на капацитет, свързване в мрежа и значение на извършваната работа за постигане на целите на Bonus-169. Той ще съдейства също

така за използването и разпространението на резултатите от Bonus-169.

2.14.3 Освен това консултативният съвет на Bonus, включващ широка гама от заинтересовани страни като HELCOM, ICES, Генерална дирекция „Морско дело и рибарство“ на Европейската комисия, WWF и Финландската асоциация на земеделските стопани, изигра централна роля в подготовката на научния план и стратегията за изпълнение на Bonus-169.

2.15 Преработеното кратко изложение на плана на Bonus-169 за научни изследвания, представено на Генерална дирекция „Изследвания“ през юни 2009 г., се основава главно на работата и консултациите, осъществени за първоначалната инициатива Bonus-169.

2.16 Предвижда се по време на стратегическия етап на програмата да бъде осъществено обширно и стратегически насочено допитване до заинтересованите страни от други сектори с отношение към въпроса като земеделие, рибарство, аквакултури, транспорт и управление на водните ресурси.

2.17 Платформи за консултации със заинтересованите страни

2.17.1 Въз основа на задълбочен анализ на заинтересованите от Bonus-169 страни на местно, национално, регионално и европейско равнище ще бъдат създадени платформи и механизми за консултации с цел да се засили и институционализира участието на заинтересованите страни от всички засегнати сектори, за установяване на критични пропуски, подреждане по приоритет на научноизследователските теми и за подобро внедряване на резултатите от научните изследвания. Ще бъдат привлечени за участие учени, включително по други природни науки освен морските, както и по дисциплини на обществените и икономическите науки, за да се гарантира изискваната мултидисциплинарност при разработването на стратегическия план за научни изследвания, на неговата стратегическа визия и на приоритетите за научни изследвания.

2.17.2 Ще бъде създаден форум за отраслови научни изследвания (включващ представители на министерства и други участници, занимаващи се с изследване и управление на региона на Балтийско море) като постоянен орган в подкрепа на програмата, отговарящ за обсъждане на плановете за програмата, резултатите и нововъзникващи потребности от научни изследвания с оглед вземането на решения. Този форум ще улесни напредъка на интегрирането на научноизследователската работа във всички балтийски страни и съвместното планиране по отношение на инфраструктурите; той ще допринесе и за изясняване на нуждите по отношение на научноизследователската работа, ще улесни внедряването на резултатите от изследванията и интегрирането на финансирането.

2.18 Значението на оценките на въздействието върху устойчивото развитие (ОВУР)

2.18.1 Оценките на въздействието върху устойчивото развитие (ОВУР или SIA на английски) са основен политически инструмент за измерване на последиците от политиките и мерките върху трите стълба на устойчивото развитие (икономическия, социалния и екологичния).

2.18.2 ОВУР бяха проведени и използвани като инструмент от Европейската комисия най-вече в рамките на преговорите по търговските споразумения (но също и в не толкова официална форма в рамките на преговорите, предшествали приемането на европейския регламент Reach и директивите от Европейския пакет в областта на енергетиката и климата) и имат голямо значение за процеса на консултации и отчитането на позициите и изискванията на участниците от гражданското общество.

2.18.3 За целите на ОВУ беше създаден набор от показатели:

— показатели на Световната банка и Комисията на ООН по устойчиво развитие за икономическия стълб;

— показатели на Комисията на ООН по устойчиво развитие и на МОТ за социалния стълб, включващи достойния труд;

— показатели на Програмата на ООН за околната среда (UNEP), на Европейската агенция за околна среда и на Комисията на ООН по устойчиво развитие за екологичния стълб.

2.18.4 В съобщение на Европейската комисия⁽²⁾ относно ОВУР беше въведена цялостна рамка за оценките на въздействието във всички области на действие на Европейската комисия, по-специално преговорите и търговските споразумения. През март 2006 г. методологично ръководство, изготвено от ГД „Търговия“ формализира ОВУР, извършени във връзка с преговорите и прилагането на търговските споразумения между Европейския съюз и трети страни.

2.18.5 Тези ОВУР могат да бъдат използвани като инструмент в процеса на консултации със значимите и представителни участници от гражданското общество.

3. Общи бележки

3.1 През 2009 г. ЕИСК заяви, че трябва се опрости предвиденият начин на управление. В проучвателното си становище относно „Макрорегионално сътрудничество – Разгръщане на стратегията за Балтийско море върху други макрорегиони в Европа“⁽³⁾ той предложи създаването на съвещателен „Балтийски форум на гражданското общество“ с цел улесняване на публичния дебат и информирането на обществеността относно прилагането на стратегията.

3.2 В един процес на глобално макро-регионално управление комуникацията във връзка с проектите и провеждането на оценки на въздействието на проектите върху населението и заетостта са от първостепенно значение. Необходимо е да се създадат сдружения и трансгранични мрежи между сродните организации в отделните държави-членки като синдикати, сдружения на потребителите и местни и доброволчески организации, за да се създаде гражданско общество, компетентно по социално-икономическата проблематика, свързана с региона на Балтийско море. Населението и работниците трябва да се възползват от резултатите от изследователските проекти. Трябва

да се прогнозира нуждите от развитите по отношение на обучението, по-специално във връзка с развитието на региона в близко бъдеще като следствие от сегашната ситуация по отношение на ресурсите и от затоплянето на климата.

3.3 В т. 2.2.2 от Съобщението, посветена на заинтересованите страни, не се уточнява естеството на тези заинтересовани страни освен акцента, поставен върху участието на учени. В тази точка би трябвало да се спомене значението на гражданското общество при създаването на тези платформи на заинтересованите страни, включително полезната роля на европейските социални партньори на ЕИСК, както и европейските комитети за отраслов социален диалог, имащи отношение към програмата Bonus-169.

3.4 Полезната роля на европейските социални партньори би трябвало да бъде призната в системата на управление на програмата Bonus-169.

3.5 За оптимизирането на ролята на социалните и гражданските партньори би било от полза да се предвиди обучение на техните представители за работа в платформите за консултации, което да се включи в бюджетен ред.

4. Допълнителни бележки

4.1 Става въпрос за програма, която да даде тласък на научноизследователската дейност за почистване на Балтийско море и за международна координация на ученията.

4.2 Очевидно е, че тази научноизследователска програма има твърде непосредствено въздействие върху:

— икономическата и индустриална тъкан на басейна;

— отрасловото развитие (вътре- и междупроаслово);

— видовете работни места и необходимите за тях умения, като в крайна сметка вероятно ще се наложи някои работници да сменят професията си или да се адаптират към дълбоки промени.

4.3 ЕИСК отправя следните предложения, с които се преследват две цели:

— програмата Bonus-169 да отчете социалното въздействие, както и това върху професиите, нуждата от нови умения и отпадането на други, които понастоящем намират приложение; по възможност това социално въздействие да се прогнозира (предвиждания и мерки за преквалифицирането на някои групи население към нови професии);

— мерките за насърчаване на положителните ефекти и смекчаване на отрицателните последици да се разработват съгласувано с представителите на гражданското общество.

⁽²⁾ COM(2002) 276 окончателен.

⁽³⁾ ОВ С 318, 23.12.2009 г., стр. 6.

4.4 За да се отговори на двете посочени по-горе цели, ЕИСК отправя двойно предложение:

а. за пълноценно включване на икономическите и социалните представители;

б. за осъществяване на оценка на въздействието не по модела на оценките, извършвани в Комисията, а по модела на ОВУР (дори с няколко подобрения);

4.4.1 Пълноценно включване на икономическите и социалните представители (а)

— включване на европейските и националните социални партньори от „участващите страни“ във форума за отрасли научни изследвания, както беше посочено по-горе;

— но също и внасяне на уточнения относно „механизмите за консултации“ на платформата за консултации със заинтересованите страни; ако става въпрос просто за Интернет връзка, за периодично информирание, това няма да доведе до нищо:

— твърде много различни гласове създават какофония, този „обществен“ глас трябва да бъде организиран;

— може да се предложи създаването на малобройна работна група от социалните и икономическите партньори, която да работи съвместно и съгласувано, и която да допълва работата на учените;

— може да се отиде по-далеч и да се предложи тази работна група да служи като отправна точка за изготвянето на проучването на въздействието (участие в ръководния комитет на проучването) и да даде консултативно становище на Европейската комисия. Оценката на въздействието също трябва да бъде популяризирана и резултатите да станат обществено достояние в участващите държави.

4.4.2 Осъществяване на оценката на въздействието не по модела на оценките, извършвани в Комисията, а по модела на ОВУР (б);

— да се предложи оценката на въздействието да бъде наистина оценка на въздействието върху устойчивото развитие и да включва социалните, икономическите и екологичните елементи;

— в частност, да не се забравя включването на елементи, свързани с корекциите за икономическо и промишлено приспособяване, както и преходите, свързани със заетостта; например оценката би могла да включва елементи като:

— „картографиране“ на професиите в района около Балтийския басейн;

— идентифициране на „застрашените“ професии (тези, които са застрашени от изчезване) и на професиите с голям потенциал за развитие в зависимост от различните научноизследователски програми;

— идентифициране и на капацитета като развитие на уменията; равнище на знанията, възможности за адаптиране към нови знания/умения, наличие на местни сектори за учене/обучение;

— включване на работните места, свързани с новите и бъдещите промишлени отрасли.

— Тези елементи са от съществено значение за подготовката на териториално прогнозно управление на работните места и уменията⁽⁴⁾ и не могат да се създават „в стерилна среда“, само сред учените.

Брюксел, 29 април 2010 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI

⁽⁴⁾ Прогнозното управление на работните места и уменията позволява по-добро прогнозиране на приспособяването на уменията към работните места, по-добро овладяване на последствията от технологичните и икономическите промени, по-добър синтез между факторите конкурентоспособност, организация, осигуряваща квалификация, и развитие на уменията на работниците, по-добро управление на професионалното развитие, намаляване на рисковете и на разходите, свързани с дисбалансите, по-добър подбор и програмиране на действията за необходимите корекции (www.wikipedia.org).